

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

227. An si Sacerdos loco illorum verborum, Hoc est Corpus meum, dicat,
Hic est Corpus meum, validè consecraret? Et de aliis multis mutationibus
verborum consecrationis agitur. Ex p. 5. tr. 14. & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

tamen est falsum. Ceterum hoc non credo verum; nam falsum est pronomen *hoc* demonstrare substantiam panis, sed demonstrat hocens, quod est corpus Christi in ultimo instanti prolationis verborum, atque adeo idem est sensus, dicendo, *Hoc est corpus meum*, & *meum corpus est hoc*. Ita Pitigianus, qui pro hac sententia citat se ipsum *infra in art. 9.*

3. Verum circa presentem questionem Gama-chæus insignis Theologus in clera Sorbonæ Parisiensis in 3. part. D. Thom. quest. 78. cap. 2. *verbi iam quod spectat*, sic philosophatur. Quod attinet ad transpositionem verborum, censemus valere adhuc consecrationem, si Sacerdos diceret, *Hoc corpus meum est*, dummodo poneret virgulam statim post pronomen *hoc*, & simul coniungeret tres alias voces, quia esset tunc idem sensus, ac si nihil transponeret, & pronomen *hoc* retineret vagam & indeterminatam significationem, ut posset utrumque conuersionis terminum demonstrare, à quo, & ad quem; non enim pronomen tunc sumeretur possessiue, sed propriè substantialiter, quatenus denotaret veritatem Dominici corporis. Idem iudicium si diceres, *est hoc corpus meum*, modò non diceres interrogatiue, sed absolute enunctiue nec pronomen adiectiue sumeretur, ut quadretur cum substantiuo *corpus*, sed substantiue absolute per se ad denotandam presentiam corporis Christi. E diametro verò inualida esset forma, dicendo, *meum est hoc corpus*, propter oppositas rationes, quia pronomen demonstratiuum cum sumeretur adiectiue, non substantiue, sumeretur etiam possessiue, & ad denotandam possessionem, vel dominium, ac si simpliciter diceretur, *Hic panis ad me pertinet. Hic panis est meus*. non autem demonstraret realem presentiam corporis Dominici, & certè in ista loquendi formula pronomen demonstratiuum indicaret præcisè solum panem, non ipsum Christi corpus, indicaret solum terminum à quo, non terminum ad quem, ut omnes facile vident, sicque non exprimeret conuersionis substantialis mysterium, sicut hinc necesse est. Huc vique doctus Gama-chæus.

4. Notandum est etiam hinc obiter contra Fagundez *pr. 3. lib. 2. cap. 6. num. 17.* & Ludouicum de San Iuan de *Sacram. Eucharist. quest. 2. art. 2. diffis. 2.* non esse peccatum mortale delerere ex forma consecrationis particulam, *enim*, dummodo non efficiatur ex contemptu. Vide me ipsum in 1. part. tract. 3. *Miscell. resol. 14.* cum Granado & Præposito *vbi supra*, quia hæc particula non est essentialis, & deseruit tantum ad connexionem verborum; secus autem si omitteretur aliqua ex particulis essentialibus, in quo casu notat Hurtadus de *Sacram. disput. 3. de Eucharist. diffis. 7.* non solum adesse peccatum mortale contra præceptum Ecclesiæ in materia Religionis, sed etiam contra præceptum naturale in eadem materia Religionis, quia facit irritam formam consecrationis. Immodè credit tunc esse duplex peccatum mortale contra virtutem Religionis, alterum commissionis contra præceptum naturale, quod æquiualeuter est negatiuum, quia omissione particule essentialis fit postiuua irreuerentia Sacramento Eucharistiæ, quia ea omissione irritatur alterum omissionis contra præceptum Ecclesiæ, quod formaliter, & æquiualeuter est affirmatiuum, quia contra ipsum omittitur res præcepta, non attenta postiuua aliqua irreuerentia in Sacramento.

* * *

RESOL. CCXXVI.

An si Sacerdos loco verborum consecrationis Hoc est corpus meum, dicat, Hæc est enim caro mea, conficeret Sacramentum? Ex part. 5. tr. 14. & Miscell. Resol. 76.

§. 1. **D**ubium est curiosum, & ad illud negatiue respondet Mercerus de *Sacram. quest. 78. art. 2.* Pitigianus in 4. sent. tom. 1. dist. 8. quest. 2. art. 1. §. si autem variatio. Palatius in 4. sent. dist. 8. dist. 3. Coninck de *Sacram. quest. 78. art. 2. dub. 3. num. 38.* & Præpositus in 3. part. D. Thom. quest. 78. art. 2. dub. 2. num. 21. quia vox *caro* ex sua significatione, & vi communi non æquiualeat voci, *corpus*, cum corpus dicat aliquid constans carne, ossibus, nervis, &c. quod confirmatur. nam in hoc Sacramento ex vi verborum non ponitur sola caro, sed etiam iam relata. ergo vox *caro* non adæquat significationem vocis *corpus*, & eius, in quod panis conuertitur, & proinde non potest loco vocis *corpus* valide substitui. Vnde in hac opinione inclinatur Suarez in 3. part. tom. 3. dist. 59. sect. 2.

2. At his non obstantibus non desunt præstantissimi Theologi affirmatiuam sententiam docentes, ut Estius in 4. sent. dist. 8. §. 11. verb. *tenet*. Item de la Cruz in *Direct. p. 2. de Euchar. quest. 2. dub. 1. concl. 1.* Henriquez *lib. 8. cap. 16. num. 2. in gloss. in 0. Xicobus Granado in 3. part. de Sacramento. controu. 6. tract. 8. disput. 5. num. 5.* quia Ioannis 6. dum Dominus promitteret institutionem Eucharistiæ, non breuè vitur nomine *carnis*. *Caro mea verè est cibus. Qui manducat meam carnem*, &c. Vnde sanctus Cyprianus, seu Auctor *serm. in Cena Domini*, ait Christum consecrasset, dicendo, *Hæc est caro mea*. Deinde vituallima phrasia est nomine *carnis* intelligere corpus humanum, immò & ipsum hominem. *Omnia conuerperat viam suam. Videbit omnis caro saluati Dei. Verbum caro factum est.* In hymno etiam canit Ecclesia, *Verbum caro panem verum, Verbo carnem efficit.* & frequenter inuenitur apud Patres Christiani Dominum dedisse nobis in hoc Sacramento carnem, & sanguinem. ergo qui nomine *carnis* veterat, nihil substantiale mutaret, ac proinde conficeret Sacramentum. Negandum est igitur auctoribus contrarie sententiæ, quod *caro* non significet idem, quod *corpus*, quia *caro* etiam includit ossa, & partes heterogeneas. nam, ut dictum est, & *corpus* dicitur *caro* & homo *caro*, & *caro* distinguitur etiam contra sanguinem seorsim consecratum, sicut distinguitur *corpus*. Et ita hanc posteriorem sententiam præter Doctores citatos tenet etiam Fagundez *pr. 3. lib. 2. cap. 6. num. 19.* Vnde existimo utramque sententiam probabilem esse, sed mihi affirmatiua magis placet, in quam etiam inclinatur Valquez in 3. p. tom. 3. dist. 159. cap. 4. num. 30. & 31.

RESOL. CCXXVII.

An si Sacerdos loco illorum verborum Hoc est corpus meum, dicat Hic est corpus meum, valde conficeret?
Et de aliis multis mutationibus verborum consecrationis agitur. Ex part. 5. tractat. 14. & Miscell. Resol. 77.

§. 1. **N**egatiue respondet Layman *lib. 5. tr. 4. cap. 3. n. 2.* vbi sic ait. Si aliqua verborum forma usurpetur

vsurpetur diuersam significationem habens, non erit valida consecratio, v. g. *Illud est corpus meum. Hic est corpus meum. Hic panis est corpus meum. Hoc est corpus Christi.* Ita ille.

2. Sed affirmatiuam sententiam tenet Faustus de *Euchar. lib. 1. quæst. 110.* quia licet hæc mutatio sit legibus Grammaticæ contraria, tamen in communi modo loquendi retinet & sensum, & significationem, & idem dicendum est, si quis diceret, *Hæc est corpus meum, & Hunc est corpus meum, aut Hoc est corpus meum, vel corpus meum.* Hæc enim mutatio est accidentalitatis, & in illa retinetur idem sensus, & significatio verborum, licet error committatur contra regulas Grammaticales. Ita Faustus.

3. Verùm ego circa præsentem quæstionem assero cum Granado in 3. p. de *Sacram. contr. 6. tract. 8. disp. 5. num. 2.* Fagundes *pr. 3. lib. 1. cap. 6. n. 14.* & alius, quòd si particula *hoc*, in consecratione mutetur in particulam *hic*, sumptam pro aduerbio, nulla erit consecratio, quia sensus est longè diuersus, non enim significatur substantialis conuersio panis in Christum Dominum, sed eius solum in præsentia; si verò sumeretur pro masculino pronomine, perinde ac si diceretur, *Hic cibus est corpus meum*, mutatio est accidentalitatis, & non obstat veritati consecrationis, non igitur bene Layman absolute asseruit cum hæc forma, *Hic est corpus meum*, non consecrari.

RESOL. CCXXVIII.

An si Sacerdos habeat intentionem consecrandi tantum panem & non vinum, remaneat adhuc panis consecratus?

Et inferitur, quod si Sacerdos vellet consecrare, & non tamen efficere Sacrificium, ita ut voluntas non offerendi Sacrificium præualeret & esset magis efficax, an tunc nihil prorsus efficeret?

Et cursum deducitur, quod si Sacerdos prius consecrauit calicem quam Hostiam, factum tenet? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 62.

§. 1. **R**esolutio hæc composita à me fuit occasione quarundam Conclusionum, de quibus statim, & fore nimis gratam Lectoribus spero. Dico igitur, quod in tali casu, Hostiam non remanere consecratam, senserunt aliqui, quos tacito nomine citat Innocentius; & D. Thomas *vbi infra*: & hanc sententiam tanquam probabilem nouissimè defensam fuisse in Sorbona Parisiensi die 10. Julij 1646. patet in quibusdam Thesibus Theologicis propugnatis ab Armando Borbonio, Principe de Conty, & impressis in principio Disputationis Antonij Ricardi, de libero Arbitrio editæ Parisiis anno 1646. Sic enim in dictis Conclusionibus habetur: Tota essentia sacrificij Missæ consistit in consecratione vtriusque speciei: licet earum sumptio ad illius integritatem pertinere dicenda, nequaquam tamen verbalis oblatio, fractio, aut distributio Sacramenti. Ne cum dispensatione quidem Ecclesiæ potest vna species sine alia consecrari; imo probabilitate non caret, cum inualidè tentatur consecrari Corpus Christi, qui id tentaret animo non consecrandi sanguinis; sicut & probabile est non potuisse Apostolos in triduo mortis Christi consecrare. Sic ibi.

2. Probari potest hæc opinio, Primò, quia nulla pars præcipue essentialis alicuius totius, potest habere rationem partis, nisi quando actualiter est in toto, constituens illud simul cum altera parte; ergo cum vtraque species panis, & vini sint partes essentielles huius Sacramenti, ut dictum est, neutra potest sine altera consecrari: Antecedens patet, quia pars abscis-

sa, separata à toto, iam non est pars, sed totum quoddam per se. Et consequentia probatur, quia per consecrationem fit pars essentialis Eucharistiæ.

3. Secundò, in Sacramento Extremæ Vnctionis sunt etiam diuersæ formæ partiales, sicut in Eucharistiæ, nihilominus nulla eorum seorsum habet effectum, vsquequòd ponatur vltima, & tunc omnes similitate morali causant; ergo similiter in Eucharistiæ forma consecrationis panis non causat vsque dum ponatur forma vini.

4. Et licet Cardinalis Lugo hanc sententiam ita absolute prolatam non admittat, tamen debito modo explicatam, ut ipse putat, docet non esse absurdam: sic itaque asserit de *Eucharist. disp. 19. sect. 8. num. 103.* Contraria sententia hæc, si debito modo explicetur, pro ut ab eius Authoribus fortasse intelligebatur, non est absurda, sed verà. Suppono enim id quod communiter nostri Theologi supponunt, & docent, Chriftum scilicet ita instituisse hoc Sacramentum, ut simul instituerit illud in ratione Sacrificij, nec voluerit fieri Sacramentum sine Sacrificio, nec Sacrificium sine Sacramento; nec Sacerdotibus dederit duas potestates disparatas, sed vnicam, ad sacrificandum, & conseruandum; ita ut neque extra Sacrificium consecrare possent, neque absque consecratione possent Sacrificium offerre, ut probat cum aliis Suarez *disp. 43. sect. 3. §. dico, primò.* Hinc autem fit, ut si Sacerdos vellet consecrare, non tamen offerre Sacrificium, ita ut voluntas non offerendi Sacrificium præualeret, & esset magis efficax, tunc nihil prorsus efficeret: sicut dici solet iuxta communem sententiam multorum de homine baptizato, qui vellet matrimonium contrahere, non tamen recipere Sacramentum; aut de eo qui vellet emitere professionem Religiosam, non tamen obligare se in perpetuum, & aliis casibus similibus, in quibus dantur intentiones contrariæ, & ided actio sit irrita, nisi secunda intentio sit minus efficax, ut explicuimus *supr. in tr. de Sacram. in comm. disp. 8. sect. 8.* Si ergo Christus voluit, hæc duo esse connexa, nec posse separari consecrationem Sacramenti ab oblatione sacrificij, consequens est, ut qui vellet consecrare Eucharistiæ, nullo tamen modo offerre Sacrificium, nihil faceret, quia vellet aliquid, ad quod non accepit potestatem à Christo. Vnde si consecratio vtriusque speciei sit de essentia huius Sacrificij, ut mox dicemus, & admittunt recentiores Theologi communiter, consequens est, ut qui vult consecrare hostiam solam, & non offerre Sacrificium, sed excludendo oblationem Sacrificij, nihil faceret, quia non habet potestatem ad consecrandum, nisi per modum Sacrificij. De facto tamen omnes Sacerdotes consecrantes, siue per errorem, siue ex industria, vnam speciem sine alia, validè consecrant; quia non excludunt omnino efficaciter intentionem sacrificandi, sed volunt consecrare meliori modo, quo possunt, atque ideo volunt, saltem implicite per consecrationem hostiæ, v. g. inchoare Sacrificium taliter, ut quantum est ex se, possit impleri per consecrationem Calicis, si apponatur: vnde iam habent tunc aliquam intentionem offerendi partialiter in consecratione Hostiæ. Cæterum si Sacerdos aduertens, non posse offerri Sacrificium absque consecratione vtriusque speciei, & præuidens non posse consecrari vtramque, vellet consecrare vnam, excludens omnino intentionem offerendi etiam partialiter, vel inchoandi Sacrificium per illam consecrationem, per voluntatè omnino efficacè, modo explicato, tunc dicimus, quòd non consecraret, quia voluntas consecrandi debet esse ad minus voluntas implicita offerendi partialiter seu inchoandi oblationem Sacrificij: & in hoc sensu prædicta sententia vera esset. Hucusque Card. Lugo.